

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**



Факультет психології

Кафедра соціальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ДИТЯЧА КОГНІТИВНА ПСИХОЛОГІЯ»

Термін навчання: 3 роки 10 місяців
Спеціальність 053 Психологія (Бакалавр)

Освітня програма
«Дитяча психологія та психологічна практика»

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “ ” серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Дитяча когнітивна психологія
Викладач	Мицько Володимир Мирославович
Контактний телефон викладача	0973323135
Email викладача	volodymyr.mytsko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС: 90 год
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Понеділок 11.00-12.00

2. Анотація навчальної дисципліни

Дитяча когнітивна психологія – розділ психології, що вивчає когнітивні, тобто пізнавальні процеси психіки у дитинстві, підлітковому віці та юності. Цей розділ психології відноситься до сучасних напрямків в дослідженні пізнавальних процесів. Дослідження у цій області звичайно пов'язані з питаннями пам'яті, уваги, відчуттів, мислення, уяви, спроможності до прийняття рішень.

Когнітивна психологія розглядає психіку як властиву живим організмам системою отримання, переробки та фіксації інформації.

Спеціалісти з когнітивної психології досліджують те, як люди розуміють, виявляють причини та знаходять рішення проблем, займаючись розумовими процесами, що слугують сполучною ланкою між стимулом та реакцією.

Об'єктом дитячої когнітивної психології як окремої психологічної галузі слід вважати пізнавальний аспект психічної реальності дитини, **предметом** – пізнавальну сферу особистості дитини взагалі та належні до неї пізнавальні психічні явища.

Є й більш вузьке розуміння предмету когнітивної психології: моделі пізнавальних процесів.

Предмет дитячої когнітивної психології як навчальної дисципліни – когнітивні, тобто пізнавальні процеси психіки дитини та психологічні механізми переробки інформації, які їх забезпечують.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою дисципліни є підвищення професійної компетентності студентів в галузі психології пізнавальних процесів, пізнавальної діяльності та когнітивного розвитку дітей різного віку.

Завдання курсу:

- 1) засвоєння базових понять, що відображають зміст дисципліни, основних уявлень про механізми когнітивних процесів особистості;
- 2) освоєння студентами знань про сутність функціонування когнітивної складової психіки людини;
- 3) сформувані у студентів уявлення про дитячу когнітивну психологію як науку про пізнавальні процеси у дитинстві, підлітковому віці та юності: як люди одержують інформацію про світ, як ця інформація репрезентується (уявляється) людиною, як

вона зберігається у пам'яті, як інформація трансформується у знання, як знання впливають на увагу і поведінку;

- 4) ознайомити студентів з провідними течіями, напрямками, теоретичними і концептуальними підходами до дитячої когнітивного розвитку, вікового розвитку особистості, системою концептуальних і теоретичних положень, що утворюють основу дитячої когнітивної психології;
- 5) забезпечити вивчення студентами критеріїв співвідношення вербальних (словесних) і образних компонентів у процесах запам'ятовування і мислення.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності(відповідно до матриці ОП):

ЗК2. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні компетентності(відповідно до матриці ОП):

СК1. Здатність оперувати категоріально-поняттєвим апаратом психології.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема в контексті організації заходів раннього втручання).

Програмні результати навчання (відповідно до матриці ОП):

ПР8. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16 год.
семинарські заняття / практичні / лабораторні	14 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
IV	053 Психологія	II	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість годин		
	лекції	заняття	сам. роб.
<i>Тема 1. Когнітивна психологія як самостійний напрям психологічних досліджень</i>	2	-	4
<i>Тема 2. Біхевіористичний підхід до розвитку</i>	-	2	4
<i>Тема 3. Базові теорії когнітивної психології розвитку</i>	2	-	4
<i>Тема 4. Когнітивно-генетичний підхід до розвитку</i>	-	2	4
<i>Тема 5. Когнітивна модель розвитку сенсорно-перцептивного пізнання дитини</i>	2		4
<i>Тема 6. Когнітивні моделі розвитку пам'яті</i>	2		4
<i>Тема 7. Когнітивні моделі розвитку мислення</i>	2		4
<i>Тема 8. Когнітивні моделі розвитку особистості</i>	2		4
<i>Тема 9. Когнітивні моделі особистості в соціумі</i>	2		4
<i>Тема 10. Когнітивні ефекти і поведінка</i>	2		4
<i>Тема 11. Когнітивні аспекти сенсорно-перцептивного розвитку</i>	-	2	4
<i>Тема 12. Когнітивні аспекти розвитку пам'яті</i>	-	2	4
<i>Тема 13. Когнітивні аспекти розвитку мислення</i>	-	2	4
<i>Тема 14. Когнітивні аспекти розвитку уваги</i>	-	2	4
<i>Тема 15. Когнітивні аспекти розвитку мови</i>	-	2	4
ЗАГ.:	16	14	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Оцінювання навчальних досягнень студентів за усіма видами навчальних робіт проводиться за поточним і підсумковим контролюми. Об'єктом оцінювання знань умінь та навичок студентів є програмний матеріал освітнього компонента, засвоєння якого перевіряється під час контролю.</p> <p>Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмного матеріалу, виконання практичних, робіт, умінь самостійно опрацьовувати</p>
---------------------------------------------------	--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

	<p>тексти, складання конспекту, здатності публічно, письмово чи в електронному форматі представляти певний матеріал.</p> <p>Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в усній та письмовій формі (опитування на семінарських заняттях, тестування, контрольна робота, самостійна робота).</p> <p>Підсумковий контроль та екзамен. Підсумковий контроль виставляється на останньому семінарському занятті як підсумок виконання всіх визначених робочою програмою завдань. Мінімальна кількість балів – 50. Максимальна кількість балів – 100.</p> <table border="1" data-bbox="608 607 1465 949"> <thead> <tr> <th colspan="2">Накопичування балів під час вивчення дисципліни</th> </tr> <tr> <th>Види навчальної роботи</th> <th>Максимальна кількість балів</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Лекція</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>Лабораторні заняття</td> <td>40</td> </tr> <tr> <td>Самостійна робота</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Індивідуальне завдання</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Залік</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Максимальна кількість балів</td> <td>100</td> </tr> </tbody> </table>	Накопичування балів під час вивчення дисципліни		Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів	Лекція	50	Лабораторні заняття	40	Самостійна робота	10	Індивідуальне завдання	0	Залік	0	Максимальна кількість балів	100
Накопичування балів під час вивчення дисципліни																	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів																
Лекція	50																
Лабораторні заняття	40																
Самостійна робота	10																
Індивідуальне завдання	0																
Залік	0																
Максимальна кількість балів	100																
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>При виконанні письмових завдань оцінювання відбувається за наступними критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - своєчасність виконання (1 б.); - повний обсяг виконання (2 б.); - якість виконання навчального завдання (1 б.); - посилання на джерела (1 б.). <p>Тестування у системі дистанційного навчання передбачає надання відповідей на певну кількість запитань, що визначаються змістом теми.</p> <p>Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів. Впродовж курсу студенти проходять шість-вісім етапів поточного тестування.</p> <p>Письмове завдання студенти подають у систему Google classroom, де і прописана інструкція до завдання відповідно до тематики і проєктного підходу навчання.</p> <p>Термін здачі – 15 тиждень навчання</p>																
<p>Семінарські, практичні заняття</p>	<p>При підготовці до семінарського заняття студенти повинні продемонструвати знання та вміння передбачені темою заняття.</p> <p>Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - своєчасність виконання (1 б.); - повний обсяг виконання (1 б.); - якість виконання навчального завдання (1 б.); - самостійність виконання (1 б.); - творчий підхід у виконанні (1 б.) <p>На семінарських, практичних заняттях № 1-10</p>																

	<p>проводиться підсумковий зріз знань.</p> <p>До початку заняття надати викладачеві план-конспект заняття.</p> <p>Після проведення заняття необхідно надати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - самоаналіз проведеного заняття; - аналіз заняття, проведеного іншими студентами групи. <p>Критерії оцінювання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміння роботи навчальної групи та викладача за обраною формою (1 б.); - ступінь готовності до роботи за обраною формою, використання наочності (роздаткових матеріалів, заповнення таблиць, схем, малювання на дошці, плакати) (2 б.); - вільне володіння матеріалом щодо обраного питання, пояснення головних понять (1 б.); - взаємодія з аудиторією, вміння підготувати навчальну групу до роботи, пояснити алгоритм роботи, вміння зацікавити, залучити аудиторію до розгляду питання, вміння звернутися до аудиторії за поясненнями, вміння ставити питання (питання проблемного характеру, на роздум, на кмітливість) (3б.); - підведення підсумків, вміння робити висновки (викладення основної ідеї теми, що розглядалася, у вигляді тез, вираження власного ставлення до питань, що висвітлюються, зазначення ще не вирішених проблем, звернення до аудиторії тощо) (2б.); - творчий підхід у виконанні (1 б.).
Умови допуску до підсумкового контролю	До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали не менше 55% завдань, передбачені навчальною програмою з дисципліни та набрали за поточну успішність кількість балів, не меншу за 50 балів
Підсумковий контроль	Екзамен виставляється за сумою підсумкового семестрового контролю, що виводиться на завершальному семінарському занятті (шляхом підсумку попередньо отриманих результатів за різні форми контролю) – 50 балів, та екзаменаційної оцінки – 50 балів, в сумі – 100 балів

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи	Студенти денної форми навчання виконують і здають всі завдання для самостійної роботи під час тижнів контролю самостійної роботи студентів. Тести до тем виконуються у день відповідного практичного заняття. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, виконують всі завдання згідно вимог, проходять тестування за темами. Оцінки за роботу на семінарських заняттях отримують за виконання самостійної роботи та її презентації не пізніше ніж за 1 тиждень до останнього семінарського заняття.
Відвідування занять	Політика курсу передбачає своєчасне виконання студентами усіх видів робіт. У випадку пропуску пар з поважних причин

	студенти мають право відпрацювати невиконаний обсяг робіт за умови надання необхідної документації (довідки і т.ін.). Усі ці роботи повинні бути виконані й представлені студентом у встановлений час консультацій, при цьому не пізніше ніж за 1 тиждень до останнього семінарського заняття в даній студентській групі. Студент, який пропустив заняття без поважних причин, не отримує бали за усні відповіді. Невиконані своєчасно тести, контрольну роботу, завдання для самостійної роботи можуть виконати і здати до наступного семінарського заняття, однак оцінка при цьому буде знижена на 20 %. Передбачено додаткові бали (до 3) за активну участь на семінарських заняттях чи іншу наукову активність.
Академічна доброчесність	Студенти повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника. Положення про запобігання академічному плагіату: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/nova-redaktsiiapolozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf Положення 2 https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/02/Кодекс.FR12.pdf У випадку виявлення випадків плагіату у виконанні навчальних завдань, академічної недоброчесності (списування), пред'явлені студентом завдання не зараховуються.
Неформальна освіта	Можливі зарахування курсів, які відповідають змісту дисципліни загалом чи її окремих тем. Такі курси зараховуються відповідно як опрацьована тема чи як виконане практичне завдання за умови наявності презентації пройденого курсу та його підтвердження сертифікатом. Рекомендовані платформи: Prometheus, EdEra, Coursera Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja

8. Рекомендована література

1. Мицько В.М. Психологічна феноменологія материнської депривації // Дослідження різних напрямів розвитку психології та педагогіки: Збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (15–16 листопада 2019 р., м. Одеса). Одеса: ГО «Південна фундація педагогіки», 2019. Ч. 1. С. 64-68.
2. Мицько В.М., Сидорик Ю.Р., Когутяк Н.М. Тривожність як наслідок материнської депривації у дітей молодшого шкільного віку Теорія і практика сучасної психології: Збірник наукових праць. Випуск № 2. – Запоріжжя, Класичний приватний університет, 2020. – С. 153-156.
3. Когутяк Н.М., Мицько В.М. Поведінкові індикатори уваги до емоцій у дітей із розладами спектру аутизму. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія»: науковий журнал. Острог: Вид-во НаУОА, червень 2020. № 11. С. 126–130.
4. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія - 2-ге вид.: Навчальний посібник. – К.:

- Центр учбової літератури, 2012. - 128 с.
5. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія. – Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2017. – 360 с. (Альма-матер)
 6. Вікова та педагогічна психологія: Навчальний посібник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
 7. Психологія: Навч. Посіб. / О.В. Винославська, О.А. Бреусенко-Кузнецов, В.Л. Зливков та ін.; За наук. ред. О.В. Винославської. –2-е вид., перероб. та доповн. –К.: Фірма "ІНККОС", 2009. – 390 с.
 8. Виноградова Л. Інтелектуальний контроль: метакогнітивні аспекти інтелектуальної регуляції. – К., 2009. – С. 51-56.
 9. Bandura A. Adolescent Aggression, N. Y., 1959 (совм. з Walters R. H.).
 10. Bandura A. Principles of Behavior Modification, N. Y., 1969 (Принципи модифікації поведінки).
 11. Скіннер Б. Поведінка організмів (The Behavior of Organisms, 1938),
 12. Скіннер Б. Наука та поведінка (Science and Behavior, 1953).
 13. Скіннер Б. Вербальна поведінка (Verbal Behavior, 1957).
 14. Скіннер Б. По той бік свободи і гідності (Beyond Freedom and Dignity, 1971).
 15. Скіннер Б. Про біхевіоризм (About Behaviorism, 1974).
 16. Підготовка учнів до професійного навчання і праці (психолого-педагогічні основи): Навч. посібник / Під ред. Г. О. Балла, П. С. Перепелиці, В. В. Рибалки. - К.: Наукова думка, 2000. - 188 с.
 17. Кузьменко В. У. Розвиток індивідуальності дитини 3-7 років: монографія / В. У. Кузьменко. - К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. - 354 с.
 18. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія : (курс лекцій): навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Кутішенко ; М-во освіти і науки України, Ін-т соц. робота та упр. НПУ ім. М. П. Драгоманова. - К.: Центр навч. л-ри, 2005. - 128 с.
 19. Максименко С. Д. Психологічні механізми зародження, становлення та здійснення особистості / С. Д. Максименко, В. В. Клименко, А. В. Толстоухов. - К.: Вид-во Європейського ун-ту, 2010.
 20. Максимова Н. Ю. Соціально-психологічний аспект профілактики адитивної поведінки підлітків та молоді / Н. Ю. Максимова, С. В. Толстоухова. - К., 2000. - 200 с.
 21. Павелків Р. В. Дитяча психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. - К.: Академвидав, 2008. - 432 с.
 22. Щотка О. П. Вікова психологія дорослої людини: навч. посіб. / О. П. Щотка; Ніжин, держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя. - Ніжин: РВВ НДПУ ім. М. Гоголя, 2001. - 194 с.
 23. Allport F. H. Theories of perception and concept of structure. New York: Willey, 1965.
 24. Bartlett F. C. Remembering. Cambridge, England: Cambridge Univer. Press, 1932.3. Binder A. A statistical model for the process of visual recognition. «Psychol. Rev.», 1955, 62, 119—129.
 25. Bitterman M. E. & Kniffin C. W. Manifest anxiety and perceptual defense. «J. abnorm. soc. Psychol.», 1935, 48, 248—252.
 26. Bruner J. S. Personality dynamics and the process of perceiving. In: R. R. Blake & G. V. Ramsey (eds.). Perception: an approach to personality. New York: Ronald, 1951, 121—147.
 27. Bruner J. S., Goodnow J. J. & Austin G. A, A study of thinking. New York: Willey, 1956.
 28. Bruner J. S., Miller G.A.& Zimmerman C. Kscriminative skill: and discriminative matching in perceptual recognition. «J. exp. Psychol.», 1955, 49, 187—192.
 29. Bruner J. S. & Minium A L. Perceptual identification and perceptual organization. «J. gen. Psychol.», 1955, 55, 21—28.
 30. Bruner J. S. & Postman L. On the perception of incongruity: a paradigm. «J. Pers.», 1949, 18, 206—223.
 31. Bruner J. S., Postman L. & John W. Normalization of incongruity. Research memorandum. Cognition Project, Harvard Univer., 1949.
 32. Brunswik E. Systematic and representative design of psychological experiments Berkeley: Univer. of California Press, 1949.
 33. Buck R. R & Mostelier C. F. Stochastic models for learning. New York. Willey, 1955.
 34. Cowen E. L. & Beier E. G. The influence of threat expectancy on perception. «J. Pers.», 1951, 19, 85—94.
 35. Eccles J. C. The neurophysiological basis of mind. Oxford: Uni ver. Press, 1953.

36. Edwards W. The theory of decision making. «Psychol. Bull.», 1954, 51, 380—417.
37. Estes W. K. Individual behavior in uncertain situations: an interpretation in terms of statistical association theory. In: R. M. Thrall, C. H. Coombs & R. L. Davis (eds.).
38. Decision process. New York: Willey, 1954, 127—137.
39. Fry D. P. & Dones P. Mechanical speech recognition. In: W. Jackson (ed.). Communication theory. New York: Academic Press, 1953.
40. Galanter E. & Gerstenhaber M. On thought: extrinsic theory of insight. Amer. Psychologist. 1955, 10, 465.
41. Golombos R., Sheatz G. & Vernier V. G. Electrophysiological correlates of a conditioned response in cats. Science, 1956, 123, 376—377.
42. Granit K Receptors and sensory perception. New Haven: Vale Univer. Press., 1955.
43. Hake H. W. & Hy man R. Perception of the statistical structure of a random series of binary symbols. «J. exp. Psychol.», 1953, 45, 64—74.
44. Hebb D. O. The organization of behavior. New York: Willey, 1949.
45. Hernandez-Peon R., ScherrerR. H. & Jouvet M. Modification of electric activity in the cochlear nuclei during «attention» in unanesthetized cats. Science, 1965, 123, 331—332.
46. Irwin F. W. Stated expectations as functions of probability and desirability of outcomes. «J. Pers.», 1953, 21, 329—335.
47. Lashley K. S. In search of the engram. «Symp. Soc. Biol.», 1950,4, 454—482.
48. Lorente de No R. Transmission of impulses through cranial motor nuclei. «J. Neurophysiol.», 1939, 402—464.
49. Marks R. W. The effect of probability, desirability, and privilege on the state of expectations of children. «J. Pers.», 1951, 19, 332—351.
50. Miller G. A., Heise G.A.&L ichten W. The intelligibility of speech as a function of the context of the test materials. «J. exp. Psychol.», 1951, 41, 329—335.
51. Penfield W. Memory mechanisms. Arch. Neurol. & Psychiat., 1952, 67, 178—191.
52. Postman L., Bruner J. S. & Walk K D. The perception of error. «Brit. J. Psychol.», 1951, 42, 1—10.
53. Postman L. & Crutchfield K S. The interaction of need, and set, and stimulus structure in a cognitive task. «Amer. J. Psychol.», 1952, 65, 196—217.
54. Selfridge O. Pattern recognition and learning. Memorandum of Lincoln Laboratory, Massachusetts Institute of Technology, 1955.
55. Tanner W. P.Jr.& Swets J. A. A decision-making theory of human detection. «Psychol. Rev.», 1954, 61, 401—409.
56. Uttley A. M. The conditional probability of signals in the nervous system. Radar Research Establ., British Ministry of Supply, Feb., 1955.
57. Vernon M. D. A further study of visual perception. Cambridge, England: Cambridge Univer. Press, 1952.
58. Woodworth R. S. Reinforcement of perception. «Amer. J. Psychol.», 1947, 60, 119—124.
59. Young J. Z. Doubt and certainty in science. Oxford Univer. Press, 1951.

Викладач

Мицько В.М.